

Maak de gesloten jeugdzorg overbodig!

Position paper t.b.v. (rondetafel)gesprek over gesloten jeugdzorg, februari 2022
02-02-2022

Inleiding

Bij de start van de gesloten jeugdzorg is een weeffout opgetreden. De bedoeling was om kinderen met complexe en meervoudige problemen behandeling te bieden in plaats van onschuldig op te sluiten in een JJI. Bij de start zijn een aantal JJI's omgebouwd naar JeugdzorgPlus instellingen en andere particuliere instellingen hebben onder stoom en kokend water gebouwen moeten vinden om JeugdzorgPlus te kunnen bieden wat deels ook lege gevangenis gebouwen waren. Vanuit de politiek, het Rijk en ook de hele samenleving werd ook aangedrongen op hekken er om heen en een klimaat van aanpakken. Tevens ging er personeel vanuit de JJI's werken in de gesloten jeugdzorg, hetgeen mede leidde tot een klimaat dat vergelijkbaar was als in de JJI's. Toen was het gesternte zo. Gelukkig vinden we dat nu anders.

Wat was de bedoeling van JeugdzorgPlus?

“JeugdzorgPlus is bedoeld als zeer intensieve vorm van gespecialiseerde hulp aan kinderen en gezinnen die niet bereikbaar zijn voor lichtere vormen van hulpverlening en die zonder behandeling een risico voor zichzelf of voor hun omgeving vormen” (Dresen C. et al, 2017)

We weten dat van opsluiten niemand beter wordt en dat Nederland relatief veel kinderen in de gesloten jeugdzorg heeft zitten in vergelijking tot landen om ons heen. Ook weten we dat kinderen in de gesloten jeugdzorg verder getraumatiseerd zijn geraakt door een repressieve en niet humane aanpak.

Daarom is de enige moreel ethisch goede ambitie dat we toewerken naar 0 kinderen in de gesloten jeugdzorg en dat we de gesloten jeugdzorg overbodig maken in Nederland. Daar zijn we met Levvel in Amsterdam goed naar op weg en ook andere instellingen zoals bv Parlan zijn daarin vooruitstrevend. De campagne van het Vergeten Kind en de ervaringsdeskundigen wijzen erop dat we dit landelijk verantwoord maar ook binnen de huidige kabinetsperiode voor elkaar moeten zien te krijgen.

Wat staat ons te doen?

Als je kinderen en gezinnen met complexe, meervoudige problemen de best passende zorg wilt bieden, dan bied je dat niet door kinderen op te sluiten in gevangenisgebouwen, op groepen van 8,9 en soms 10 kinderen met twee begeleiders, met een gelijke monniken gelijke kappen aanpak, met veel regels en een beheersmatig klimaat.

De best passende zorg bied je als samenleving door naar elkaar om te zien, *“it takes a village to raise a child”*, door kinderen die complex

gedrag tonen niet uit die samenleving te drukken, door bij zorgen over mishandeling bij de burens niet te melden maar aan te bellen en te vragen of je iets kan betekenen.

De best passende zorg in de jeugdhulp is liefdevolle, relationele zorg die je bied op maat afgestemd op de hulpvraag van het hele gezin met behandeling voor het hele gezin en als het nodig is dat een kind intensieve behandeling nodig heeft, dan bieden we dat op kleinschalige groepen van 4 tot 6 kinderen, met gespecialiseerd personeel dat opgeleid is in de presentiebenadering, relationeel werken, geweldloos verzet en dat zich voldoende ondersteund voelt middels supervisie, intervisie en reflectie, met voldoende bekwaam personeel dat gespecialiseerde behandelingen kan aanbieden gericht op het hele gezin, een aanpak op maat en een programma dat gericht is op leren en ontwikkelen. En die hulp start op basis van een Gedeelde Verklarende Analyse die we samen maken met het kind en het gezin.

En als een kind niet meer thuis kan wonen, dan zorgen we voor een zo thuis mogelijk alternatief: een pleeggezin, een gezinshuis of een kleinschalige woongroep waar het onvoorwaardelijk wonen centraal staat.

En deze hulp moet goed gefinancierd worden want kinderen hebben de toekomst en we moeten dus goed voor deze kinderen en gezinnen zorgen! Indertijd was er ook geen geld om deze zorg te verbeteren en het anders te doen. Ook nu bij de financiering van de kleinschalige groepen is een goede en passende financiering geen vanzelfsprekendheid en worden er afspraken gemaakt onder voorwaarden waaronder dat het in een volgend jaar weer goedkoper moet zijn. Voor zorg vanuit High Intensive Care principes kan dit niet steeds weer ter discussie staan. Dat doen we ook niet bij kinderen die kanker hebben.

En wat vraagt dit van wie....?

Dit vraagt van de Tweede Kamer en de staatssecretaris dat zij de zorg voor kinderen in Nederland weer centraal stellen. Kinderen hebben immers de toekomst! En dat zij opdracht geven tot het maken van een uitvoeringsplan met gemeenten, werkgevers, ervaringsdeskundigen en professionals zoals in de mooie en overtuigende position paper van Jason Bhugwandass, Nienke van der Pal en Carlijn Hoogeveen beschreven staat. Daar hoef ik niks aan toe te voegen.

Verder zijn gemeenten erg belangrijk om hier wat aan te doen. Zij moeten zorgen dat er voldoende goede, stabiele woonplekken beschikbaar zijn in de eigen gemeente of zorgregio. Een stabiele woonplek voor kinderen die niet meer thuis kunnen wonen hoort een basisrecht te zijn. Jeugdhulporganisatie Levvel en Het Vergeten Kind hebben samen een concrete invulling gegeven aan hoe kleinschalig wonen van goede kwaliteit gerealiseerd kan worden. Dit kan toegepast worden in heel Nederland. We vertellen er graag meer over. Dit kan een belangrijke stap zijn in het verder ontwikkelen van alternatieven voor de gesloten jeugdzorg.

Faciliteer verder initiatieven zoals bv StroomOP en de Beweging van 0 om de lerende netwerken die aan het ontstaan zijn verder vooruit te helpen in Nederland. Dit zijn inhoudelijke gedreven professionals die in staat zijn om daadwerkelijk te transformeren en de beoogde

veranderingen voor te leven. Er is al veel bereikt maar er is nog meer nodig.

Het vraagt visie, leiderschap, moed en doorzettingskracht van de samenleving, bestuurders, gemeenten, professionals en de jeugdhulp instellingen (Jeugd ggz en jeugdzorg in de breedte) in Nederland om de opgave voor elkaar te krijgen samen met anderen. Het kan!

Frederique Coelman
Directeur Zorg, Levvel Amsterdam

Literatuur

Dresen C., van Domburgh, L., Harder A., Knorth, E., Kranenburg, M., Nijhof, K., Vermaes, I.,
Jeugdzorg met een Plus, Garant, 2017

Coelman F.J.G., Terweij, S. *De JeugdzorgPlus vraagt om een Stroomopwaartse beweging...doe je mee?*, juni 2021
<https://www.branchesvoordejjeugd.nl/inspiratie/stroomop/de-jeugdzorgplus-vraagt-om-eeen-stroomopwaartse-beweging-doe-je-mee>

